

knoesten gegroeide hout geeft een afwijkend vezelverloop en geeft breuk en spanning in het hout.

Foto 5. Te laat verwijderde kleine waterloten geven eveneens afwijkingen in het vezelverloop.

Dikwijls wordt de vraag gesteld of er in de toekomst nog wel afzet zal zijn voor goed onderhouden populierenstammen nu steeds meer zaken uit kunststof worden vervaardigd. Dit is een reële vraag en het is duidelijk dat, indien het houtverbruik in de emballage-, klompen- en lucifersindustrie terugloopt, het grootste gedeelte van het populierehout een afzet zal moeten vinden in de vezelverwerkende industrie. Voor deze industrie heeft populierehout goede kwaliteiten en een verhoogde vraag hiernaar in de toekomst ligt voor de hand.

Het is niet juist om te veronderstellen dat het onderhoud van de bomen geen of nauwelijks een rol meer zal spelen. Er zal voor speciale doeleinden steeds vraag blijven naar goed onderhouden populierehout. Ook mag het niet uitgesloten worden geacht dat zich nieuwe toepassingsmogelijkheden zullen voordoen. Ook wordt wel beluisterd: „voor de vezelindustrie heeft men geen goed hout nodig”. Deze uitspraak berust op een dwaling. De vezelindustrie is momenteel ingesteld op goedkoop hout dat thans in voldoende mate voorradig is in de vorm van tak- en tophout, dunningshout en zagerijafval. Ook de machines die dit hout vermalen zijn hierop gebouwd. Het wat zwaardere en goed onderhouden populierehout is zeker niet minder geschikt, maar momenteel te duur. Wat zwaardere stammen hebben zeker voordelen bij de verwerking en geven naar verhouding meer produktie aan houtstof. Van belang voor de teler is hierbij het bastverlies, dat bij stammetjes van 0,25-0,35 m³ inhoud praktisch het dubbele kan zijn van dat bij stammen van 1-1,5 m³ inhoud. Het is echter de vraag of bij een ombuiging van de afzet in de richting van de vezelindustrie men specifiek vezelhout moet telen met een korte omloop van ongeveer 12 jaar. Men kan dit wel doen, doch moet dan zorgen voor uitwijkmogelijkheden in de vorm van dunning. Welke omloop of welk plantverband men ook gaat toepassen, een goede snoei is zeker gewenst en verantwoord. De snoei in de jeugdijaren is een basis voor de toekomst en indien men bv. toch na 12 jaar de hele opstand wil vellen, zal men door snoeien zeker een betere kwaliteit slijphout voor de papierindustrie hebben verkregen.

De kosten voor het snoeien tot het tiende jaar zullen zeker niet hoger liggen dan f 1,— per boom voor 2 maal snoeien. Ook de eisen voor vezelhout kunnen in de toekomst scherper worden

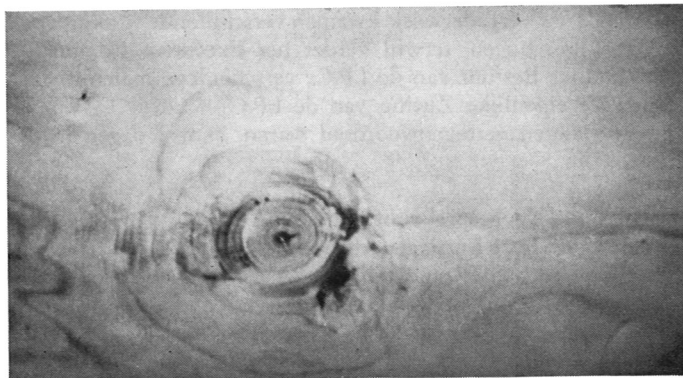

Foto 4 (boven). Slecht fineer door knoest.

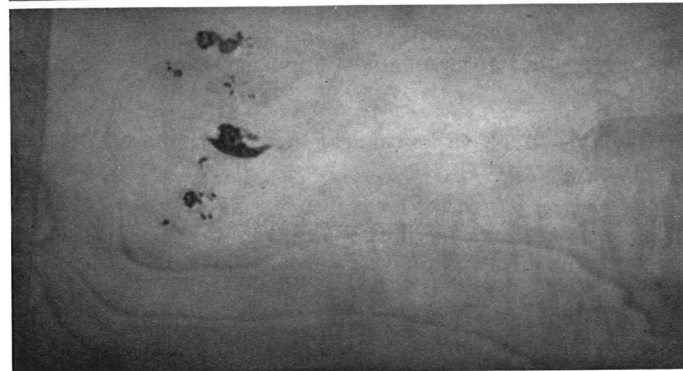

Foto 5 (onder). Invloed van te laat verwijderde waterloten.

en een snoei van de bomen rechtvaardigen. De verwerking van vezelhout zal in de toekomst plaats vinden in sterk gemechaniseerde bedrijven, waardoor automatisch hogere eisen aan de te verwerken grondstoffen worden gesteld. De papierindustrie, een belangrijke toekomstige afnemer, zal vooral wat het slijphout betreft vermoedelijk voorkeur hebben voor recht, regelmatig gegroeid hout, dat gezond en rechtdradig is, licht van kleur met een goede vezellengte, met weinig of geen knoesten en een bepaalde diameter. Ook in de vezelindustrie zullen echter verschillen in kwaliteitseisen blijven bestaan. Hout dat goed gesnoeid is en een goede structuur bezit zal zeker de beste prijzen maken en ook zullen hiervoor de afzetmogelijkheden groter zijn. Het niet of verkeerd snoeien sluit een betere prijs bij voorbaat uit.

Ir. H. A. van der Meiden / De Internationale Populierencommissie bijeen in Canada Stichting Industrie-Hout

Eén van de „jongste” leden van de Internationale Populierencommissie (I.P.C.), Canada, was de gastheer van deze commissie tijdens diens 13e Zitting, gehouden van 22 tot 28 september 1968.

In „Populier” van november 1965 hebben wij bij een bespreking van de 12e Zitting van de I.P.C. in Perzië al iets over deze internationale organisatie meegedeeld. Populier is zó over de hele wereld verspreid en heeft zo'n grote betekenis voor de houtproduktie, met name ook in ontwikkelingslanden, dat de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (F.A.O.) het ongeveer 10 jaar geleden nuttig heeft geoordeeld de toen reeds bestaande I.P.C. geheel in haar eigen organisatie onder te brengen.

Van de I.P.C. kunnen alle bij de F.A.O. aangesloten landen lid zijn, als zij dit wensen. Op het ogenblik heeft de I.P.C. 25 leden; deze zijn verspreid over de hele wereld. Dat een dergelijke situatie niet alleen voordelen maar ook grote nadelen met zich

meebrengt, is in de laatste jaren in toenemende mate gebleken. Dit is de reden waarom de Nederlandse Nationale Populierencommissie tijdens de Zitting in Canada een reorganisatievoorstel heeft ingediend, waarop wij later in dit artikel nog terugkomen.

De 13e Zitting van de I.P.C. had plaats in Montreal, en werd voorafgegaan door enkele excursies in Canada en gevolgd door een excursie in de Verenigde Staten. Van Nederlandse zijde waren bij de Zitting aanwezig schrijver dezes als gedelegeerde, voorts de heer Broekhuizen van de Landbouwhogeschool, en de heer Koster van het Bosbouwproefstation. Laatstgenoemden hebben ook aan de excursies deelgenomen.

In dit artikel zullen wij ons beperken tot een verslag van de bijeenkomst; de heren Broekhuizen en Koster zullen hopelijk in volgende afleveringen van „Populier” iets vertellen over hetgeen zij van de Noord Amerikaanse populierenteelt hebben gezien tijdens de door hen gemaakte excursies.

Gedurende de vergaderweek kwamen verschillende werkgroepen van de I.P.C. bijeen, terwijl verder het Executive Committee, het Dagelijks Bestuur van de I.P.C., verscheidene malen bijeenkwam. De eigenlijke Zitting van de I.P.C., waarbij 13 van de 25 leden-landen vertegenwoordigd waren, nam 3 dagen in beslag.

De belangrijkste gespreksstof tijdens de zitting werd gevormd door de periodieke verslagen van de landen. Op grond hiervan zullen wij een aantal aspecten van de teelt en de houtverwerking in die landen de revue laten passeren; in een volgend artikel zullen wij nog speciaal terugkomen op de problemen van houtafzet en houtverwerking, die tijdens de discussies in Montreal uitgebreid aan de orde zijn geweest. Aan het einde van dit artikel zullen wij tevens iets vertellen over het reeds eerder genoemde reorganisatie-voorstel dat door Nederland is ingediend.

I) Populierenteelt en houtmarkt in de verschillende landen

1) Houtproductie, houtverwerking en houtmarkt

Uit de rapporten van de verschillende landen blijkt deels een pessimisme, deels een optimisme over de ontwikkeling van de populierenteelt. Het pessimisme wordt vooral veroorzaakt doordat in bepaalde landen, met name in Europa, de houtafzet moeilijkheden ondervindt. De discussie hierover was bijzonder interessant en leerzaam; het kwam tijdens de Zitting tot een konfrontatie van verschillende opvattingen t.a.v. de oorzaken van de huidige moeilijkheden bij de houtafzet. Hoewel wij, zoals reeds gezegd, in een volgend artikel op deze onderwerpen nader zullen ingaan, moet nu toch wel iets hierover worden gezegd.

In het mei-nummer van „Populier” van dit jaar hebben wij opgemerkt, dat veel moeilijkheden bij de populierenhoutafzet ontstaan doordat de industriële verwerkingsmogelijkheden zich niet in gelijke mate hebben ontwikkeld als de houtproductie, een feit dat evenwel door de populierentelers te weinig of te laat is onderkend. Eigenlijk moeten wij het nog anders stellen: De industriële verwerkingsmogelijkheden hebben deels een richting genomen, die afwijkt van de traditionele paden, iets dat grote konsekventies moet hebben voor de methoden van populierenteelt, althans in een deel van het populierenareaal.

Speciaal dient er op gewezen te worden dat het geringe inzicht van de populierentelers in de ontwikkelingen op de houtmarkt vooral ontstaat doordat men niet of weinig georganiseerd is, met name bij de verkoop van het hout. Ook tijdens de besprekingen in Canada bleek bij de vertegenwoordigers van veel landen een gebrek aan begrip voor de funktionering van de houtmarkt en de ontwikkelingen in de houtverwerkende industrie aanwezig te zijn. Mede hierdoor bleek men vooral in Europese landen ook niet goed raad te weten met de huidige moeilijkheden, die ten dele door hetzelfde tekort aan begrip zijn ontstaan. Bij de discussies over dit onderwerp bleken de Noord Amerikanen een geheel andere, meer doelmatige instelling te hebben; dit is ook begrijpelijk, omdat de bosbouw daar, en dat geldt zeker voor Canada, zich volledig op de houtverwerkende industrie heeft gericht. In Noord-Amerika heeft men echter een ander probleem en dat is dat daar nu juist de kennis van teeltmethoden in de ruimste zin van het woord, dus inclusief klonenkeuze, bemesting, etc., veel te wensen overlaat, omdat men tot dusverre met de aanplant van bos weinig ervaring heeft.

Nogmaals, op de bovengenoemde onderwerpen komen wij in een volgend artikel in „Populier” uitgebreid terug.

2) Kostencijfers

Reeds gedurende veel jaren probeert de I.P.C. een inzicht te

krijgen in de kosten en in het rendement van de populierenteelt in verschillende landen. Tot dusverre is het resultaat pover.

Tijdens een bijeenkomst van het Executive Committee van de I.P.C. in Madrid (1966) hebben wij aangedrongen op het geven van duidelijke richtlijnen aan de landen voor de opstelling van kosten- en rentabiliteitsberekeningen. Het zou interessant zijn om dergelijke berekeningen te vergelijken voor landen die in eenzelfde gebied liggen, b.v. in West-Europa. Men zal het dan echter eens moeten zijn over de te hanteren rentevoet, over de verschillende kostenfactoren, en over de berekeningen van de opbrengst. Richtlijnen hiervoor zouden door het secretariaat van de I.P.C. worden opgesteld, maar tot dusverre is hiervan niets gekomen. Het heeft weinig zin de onvergelykbare en moeilijk te beoordelen cijfers, door de verschillende landen in Canada meegedeeld, hier te vermelden.

3) Identifikatie en registratie van populier

De I.P.C. is belast met de registratie van populiererassen. Hierbij ontstond de moeilijkheid dat men weliswaar allerlei mogelijke populierenamen kan registreren, maar dat voor de praktijk van de populierenteelt niet de naam maar het ras belangrijk is. Als men een naam noemt moet men weten om welk populiereras het gaat. Wij doelen hiermee op het feit dat veel populiererassen onder meer dan één naam bekend staan; het is echter van belang dat voor elk ras slechts één naam geregistreerd wordt. Men zal het dan echter over die naam eens moeten zijn.

In dit verband moeten wij hier wijzen op een belangrijk voorstel van Nederlandse en Duitse zijde, een aantal jaren geleden aan de I.P.C. gedaan, n.l. om voor West- en Midden-Europa een studiegroep te vormen met uit elk land een vertegenwoordiger, met als doel zorgvuldig te onderzoeken welk ras met welke naam moet worden aangeduid. Indien men het over de juiste naam eens is, kan namens deze landen die ene naam voor het betreffende ras ter registratie aan de I.P.C. worden voorgesteld. Deze studiegroep is inderdaad ingesteld, met als voorzitter de Fransman Pourtet en als secretaris onze landgenoot Ir. Broekhuizen. De groep, die bij Keulen een terrein voor een populietum ter beschikking heeft gekregen, funktioneert uitstekend. Zo is o.a. overeengekomen dat onze *Populus 'Heidemij'* onder deze naam wordt geregistreerd, waarmee de Duitsers hun benaming *'Missouriensis Holland'* laten vallen. Onze vroegere *P. 'Serotina erecta'*, later *P. 'Regenerata'*, is geregistreerd onder de Duitse naam *P. 'Forndorf'*. Dit zijn slechts enkele van de resultaten, die er sterk aan meewerken orde in de onoverzichtelijke situatie van de populierenamen te scheppen.

Tijdens de Zitting van Montreal bracht deze werkgroep verslag uit. Ditzelfde werd gedaan ten aanzien van het Mediterrane populietum bij Rome, waar alle rassen uit het Middellandse-zeegebied zijn bijeengebracht. Laatstgenoemde activiteiten zijn echter nog niet in een regionale studiegroep ondergebracht.

Interessant is nog dat Joegoslavië meedeelt momenteel ongeveer 100 wilgeklonen in studie te hebben. Canada deelde mee naast eigen rassen slechts één Europese handelskloon te gebruiken, n.l. *P. 'Gelrica'*!

4) Kwekerijen

In veel landen vindt momenteel onderzoek plaats naar de beste stek- en plantafstanden op de kwekerij. In het algemeen bestaat de neiging met grotere afstanden te gaan werken.

Op verzoek van de I.P.C. is ter gelegenheid van de 13e Zitting een aantal rapporten ingediend over de vermeerdering van *P. deltoides*. Zonder chauvinistisch te zijn, kunnen wij konstateren dat de beste bijdrage van Nederlandse zijde kwam, namelijk een rapport van Ir. Koster van het Bosbouwproefstation (zie blz. 66).

5) *Populieren in opstanden*

Opvallend is het toenemende aantal landen dat meedeelt zich bezig te houden met onderzoek naar plantafstanden: Argentinië, België, Frankrijk, Spanje, Libanon, Marokko. Verder is ons bekend dat uitgebreid onderzoek ook plaats heeft in o.a. Turkijë, Roemenië, Joegoslavië, Tsjechoslowakijë en Engeland.

Ook in Nederland begint dit onderzoek op gang te komen. Het zal duidelijk zijn dat het hier gaat om onderzoekingen van zeer lange duur, die echter van groot belang zijn voor de toekomstige ontwikkeling van de populierenteelt en van de houtafzet. De toenemende betekenis van de platen- en van de papier-industrie als afnemers van populierehout, naast de afnemende betekenis van een aantal traditionele afzetmogelijkheden, maakt het des te urgenter om te weten in hoeverre en onder welke voorwaarden het verantwoord is veranderingen aan te brengen in de traditionele plantafstanden, welke van gebied tot gebied sterk verschillen.

Hierbij moet bedacht worden dat een dergelijk onderzoek onverbrekkelijk verbonden is met goede bedrijfseconomische berekeningen. Voorts staat wel vast dat mede in verband met genoemde ontwikkelingen op de houtmarkt het gebruik van sneller groeiende rassen steeds meer noodzakelijk wordt. In de verschillende landen blijkt dan ook het onderzoek naar de groei van verschillende populiereklonen een grote plaats in te nemen. Later, bij de behandeling van het selectie-onderzoek, komen wij hierop nader terug.

Opmerkelijk is dat in verreweg de meeste landen het gebruik van meerjarig plantsoen nog wordt geprefereerd. Nederland is één van de weinige uitzonderingen waar men in toenemende mate één-jarig plantsoen plant; in de Noord Amerikaanse landen blijkt men veel meer voor de Nederlandse methode te voelen, en gebruikt men, vooral in de U.S.A. zelfs forse stekken als plantmateriaal.

Om nog even terug te keren op het gebruik van populiereklonen: In vrijwel alle landen waar reeds sinds lang sprake is van teelt van populiereklonen, is het aantal gebruikte rassen zeer beperkt. In de regel bestaat 75-80 % van de geplante populieren uit niet meer dan 4-6 klonen. Steeds weer moet er op worden gewezen dat deze beperking grote risico's inhoudt bij het optreden van ziekten, en dat een aanzienlijke uitbreiding van het sortiment rassen, waaruit de teler een keuze kan doen, noodzakelijk is.

6) *Selectie en veredeling*

Mede in verband met hetgeen wij zojuist opmerkten, zal het duidelijk zijn dat het veredelings- en selectie-onderzoek grote aandacht heeft; dit geldt voor vrijwel alle leden van de I.P.C. Tijdens de Zitting hebben wij er herhaaldelijk de nadruk op gelegd dat in verband met de veranderingen op de houtmarkt, voorts i.v.m. de stijging van de kosten van de teelt, de betekenis van dit onderzoek bijzonder groot is en nog steeds groter wordt. Aan de hand van een onderzoek van de werkgroep „Bedrijfs-economie” van onze Nationale Populierencommissie (binnenkort in dit tijdschrift te publiceren), is uiteengezet van hoe groot belang het gebruik van sneller groeiende rassen voor de financiële resultaten van de populierenteelt is.

Het is merkwaardig dat zelfs in een land als Italië, waar het onderzoek grote aandacht aan de populierenteelt besteedt, het maken van nieuwe rassen door gekontroleerde kruisingen in de groepen Aigeiros en Tacamahaca pas zo laat, nl. sinds kort, op gang is gekomen. Met enige trots kunnen wij constateren dat in Europa eigenlijk alleen België en Nederland sinds lang op grote schaal met het maken van dergelijke kruisingen bezig zijn, als gevolg waarvan het populiereninstituut van de Union Allumettiëre te Geeraardsbergen (België) en het Bosbouw-

proefstation te Wageningen nu tenminste over grote aantallen nieuwe rassen beschikken, welke in een meer of minder ver gevorderd stadium van toetsing zijn. O.i. moet verwacht worden dat alleen deze twee landen op korte termijn voldoende nieuwe rassen op de markt kunnen brengen. In dit verband moeten wij weer een rapport van Ir. Koster van het Bosbouwproefstation vermelden, dat tijdens de Zitting in Montreal indruk maakte; de heer Koster heeft daarbij iets verteld over het selectie- en veredelingsonderzoek van dit proefstation. Andere landen houden zich voornamelijk bezig met het selekteren van populiereklonen in de natuur, maar zijn overigens nog maar pas of nog niet begonnen met doelbewust kruisingswerk in de eerdergenoemde populieregroepen. Naast België en Nederland is Joegoslavië, zij het sinds korte tijd, ook met een grootscheeps kruisingsonderzoek bezig.

7) *Ziekten*

Het blijkt dat de bladziekte *Marssonina brunnea* zich steeds verder over Europa verspreidt. Deze ziekte, het eerst geconstateerd in Nederland, veroorzaakt grote schade in Italië en nu ook in Joegoslavië. In verschillende landen wordt de ziekte onderzocht, terwijl er bij de selectie van nieuwe rassen in sterke mate rekening mee wordt gehouden. In Nederland en België b.v. worden gevoelige klonen reeds bij de eerste toetsingen van nieuwe populieren verwijderd.

Verder is weinig nieuws over populierenziekten te vermelden. Hetzelfde geldt voor de insecten.

8) *Houtgebruik*

Hierop zullen wij in een volgend artikel terugkomen.

II) *Verkiezing van een nieuw Executive Committee*

Elke zes jaar moet een nieuw E.C. van de I.P.C. worden gekozen. Uit de voorgestelde kandidaten werden voor de periode 1969-1974 de volgende 12 leden gekozen:

Castellani	- Italië	Jaime Fanlo	- Spanje
Chardenon	- Frankrijk	Karagöz	- Turkijë
Clonaru	- Roemenië	Maini	- Canada
Donaubauer	- Oostenrijk	Van der Meiden	- Nederland
Giordano	- Italië	Pourtet	- Frankrijk
Heitmüller	- Duitsland	Ragonese	- Argentinië

III) *Reorganisatie van de Internationale Populierencommissie*

Door het Nederlandse lid van het Executive Committee (E.C.) is een plan opgesteld voor een interne reorganisatie van de I.P.C. Dit plan is naar voren gebracht in het vorige E.C. en vervolgens door de N.P.C. van Nederland overgenomen. Van die zijde is aan de I.P.C. voorgesteld de realisering van dit plan aan het nieuwe E.C. in studie te geven en dit Committee te machtigen hierop gebaseerde voorstellen rechtstreeks bij de Directeur-Generaal van de F.A.O. in te dienen.

Het Nederlandse plan is gebaseerd op enkele ontwikkelingen die de toekomst van de I.P.C. in zijn huidige vorm tot een twijfelachtige zaak maken. In de eerste plaats blijkt dat nu zoveel landen met zoveel verschillende problemen lid van de I.P.C. zijn, dat het steeds moeilijker wordt om tot een zinvolle behandeling van deze problemen te komen in een zo gevarieerd gezelschap. Het zal bijvoorbeeld duidelijk zijn dat het voor Nederland wel mogelijk is om gezamenlijk met andere West-europese landen over problemen van populierenteelt en houtverwerking te praten, maar dat een dergelijk gesprek tussen Nederland en b.v. Japan of Egypte weinig vruchtbaar is, omdat de omstandigheden te veel uiteen lopen. Een tweede rem op de ontwikkeling van de I.P.C. is het feit dat het secretariaat van de I.P.C., in handen van de F.A.O., de huidige wereldomvatten-

de organisatie niet aan kan; dit ligt mede aan de genoemde enorme spreiding van de problemen. De kern van het Nederlandse voorstel, waarop wij hier niet nader zullen ingaan, is dan ook dat gestreefd moet worden naar een meer regionale organisatie van de I.P.C. Dit zou o.m. betekenen dat b.v. de West- en Middeneuropese landen in een „Regionale Populieren Commissie” hun gemeenschappelijke problemen kunnen bespreken, zonder zich gelijktijdig te moeten bezighouden met ontwikkelingen in geheel andere delen van de wereld. Het Executive Committee van de I.P.C. kan dan zorgen dat de resultaten van het regionale werk ter beschikking komen van regionale populierencommissies in andere delen van de wereld. Elke regionale populierencommissie zal zijn eigen voorzitter en secretaris hebben, waarbij het secretariaat niet bij de F.A.O. maar bij één van de deelnemende landen zal berusten.

Het voorstel van Nederland kwam pas in de slotzitting van de I.P.C. aan de orde, wat ons de mogelijkheid bood om tevoren uitgebreid contact over deze kwestie op te nemen met de gedelegeerden van de andere landen. Mede dank zij dit voor-overleg werd het Nederlandse voorstel met algemene stemmen aangenomen.

IV) Enkele konklusies

- 1) De conferentie was, voorzover het om het Canadese aandeel daarin gaat, goed georganiseerd. Het aandeel van de F.A.O. in de organisatie werd deels minder gunstig beoordeeld. De klachten van de deelnemers betroffen vooral het niet volledig of te laat aanwezig zijn van documenten die uit Rome, het hoofdkwartier van de F.A.O., moesten komen. Deze

moeilijkheden liggen aan de organisatie in Rome en zeker niet aan de secretaris van de I.P.C., de heer Fugalli. Deze heeft al het mogelijke gedaan om de Zitting te doen slagen.

- 2) Op instigatie van Nederland zal door het Executive Committee een reorganisatie van de I.P.C. worden voorgesteld. Op verzoek van Canada zal deze reorganisatie zich tot de hele I.P.C. uitstrekken, dus ook tot de werkgroepen. De tot dusverre gevolgde werkwijze met de werkgroepen bleek nl. evenmin efficiënt.

- 3) De konfrontatie op het gebied van populierenteelt en vooral houtmarkt tussen Noord-Amerika enerzijds en Europese landen anderzijds, zowel als die tussen verschillende groepen Europese landen, was zeer belangwekkend en heeft mogelijkheden aangegeven om in de toekomst de activiteiten van de I.P.C. beter te richten.

Tijdens deze konfrontatie kwam duidelijk naar voren het in alle ontwikkelde landen teruglopen van de traditionele houtafzetmogelijkheden, en het zich openen van aanzienlijke perspectieven in de platen- en papierindustrie.

Deze ontwikkeling vraagt een bestudering van de konsequenties voor de populierenteelt, zoals o.a. van Noord-Amerikaanse, Joegoslavische en Nederlandse zijde naar voren is gebracht.

- 4) Met name de grote betekenis van het selectie- en veredelingsonderzoek bij populier, zowel voor de financiële resultaten van populierenbeplantingen als voor de houtvoorziening van de industrie, is herhaaldelijk met klem naar voren gebracht. Onder andere de opvallende resultaten, bereikt door het Bosbouwproefstation „De Dorschkamp” te Wageningen, werden met grote interesse aangehoord.

Ir. A. J. van der Poel / Populierenbebossingen in Oostelijk Flevoland

Bizondere Taken SBB; Afd. Beplantingen R.I.J.P.

Bij de ontwikkeling van de denkbeelden omtrent de inrichting van het IJsselmeergebied heeft de landschapsvorming een belangrijke evolutie doorgemaakt.

Aan het hoofdmotief der drooglegging, genoemd in de Wet van 1918, de uitbreiding van het agrarische areaal, zijn andere motieven toegevoegd, die bepaald worden door de urbane ont-

wikkelingen, door de gegroeide verkeersintensiteit en door de toegenomen behoefte aan recreatiegebieden. De recreatie zal zich echter alleen dan goed kunnen ontwikkelen wanneer deze zich kan afspelen in een goed gevormd landschap, waarin het bos als het belangrijkste landschapselement een aanzienlijke plaats inneemt. In een door de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders in 1966 uitgebracht overzicht der bestemmingen in de nieuwe polders, nog uitgezonderd de Markerwaard, blijkt de grote toename van het areaal bos- en natuurgebied.

Verdeling van de grond in procenten van de oppervlakte.

	W'meer 20.000 ha	N.O.P. 48.000 ha	O.Fl. 54.000 ha	Z.Fl. 43.000 ha
Landbouwgebied	87	87	75	50
Woongebieden	1	1	8	18
Bossen en natuurgebieden	3	5	11	25
Kanalen, tochten, sloten, dijken, wegen	9	7	6	7

Ook in de Markerwaard zal naar de huidige inzichten een oppervlakte van 15.000-20.000 ha de bestemming bos- en natuurgebied krijgen. De plannen hiervoor zijn nog in een pril stadium van ontwikkeling.

Wanneer omstreeks het jaar 2000 de werken in de IJsselmeerpolders zullen afgesloten zal derhalve het areaal van bos, recreatie- en natuurgebied in Nederland met ca. 40.000 ha zijn toegenomen.

Aan het eind van het plantseizoen 1968 waren hiervan 7000 ha

Foto 1. P. 'Robusta' in O.-Flevoland.

